

UNIKÁTNÍ MAPA FILIPÍN PEDRA MURILLA VELARDEHO VE FONDU VĚDECKÉ KNIHOVNY V OLOMOUCI

Oldřich Kašpar

Skutečnost, že historické fondy našich knihoven obsahují vzácné, mnohdy unikátní tisky 17. a 18. století pocházející z významných tiskařských středisek Nového světa, jakými byly bezesporu latinskoamerická města Ciudad de México a Lima či filipínská Manila, je dostatečně známa díky řadě náleзовých zpráv a studií publikovaných od sklonku sedmdesátých let minulého století v českých i zahraničních odborných periodikách.¹ Potěšitelné je ovšem také to, že čas od času dojde k dalšímu významnému nález, který obvykle opět potvrzuje dnes již nepochybnitelnou skutečnost, že české země a španělský zámořský svět k sobě měly v 17. a 18. století mnohem blíže, než se ještě před několika desetiletími předpokládalo. Jedno z klíčových míst v tomto ohledu nesporně patří Vědecké knihovně v Olomouci, jak to ostatně již v roce 1981 ukázal tehdy publikovaný soupis hispanik dochovaných v bohatých historických fondech této významné knihovní instituce.²

Jedním z posledních nesmírně zajímavých objevů je nález vzácné mapy Filipín španělského jezuita Pedra Murilla Velardeho z poloviny 18. století.³

¹ Simona Binková, *Los Antiguos Impresos Mexicanos en Checoslovaquia*, in: Ibero-Americana Pragensia (dále jen IAP) XX, 1986, s. 177–184, též *Počátky mexického knižtisku a literatura v jazyce nahuatl ve fondech SK ČSR*, in: Miscellanea oddělení rukopisů a starých tisků (dále jen Miscellanea) 4/1, 1987, s. 173–181, Oldřich Kašpar, *Fuentes para el Estudio del Descubrimiento y Conquista de América conservadas en las Bibliotecas Checoslovacas*, in: Santiago 48 (Santiago de Cuba), 1982, s. 9–23, též *Fuentes y Problemas de la Historia de las Relaciones entre Los Países Checos y el Nuevo Mundo en los siglos XVI–XX*, in: Archiv Orientální (dále jen ArOr) 4, 1982, též *Soupis španělských tisků bývalé zámecké knihovny v Roudnici nad Labem nyní deponovaných ve Státní knihovně ČR v Praze, Praha, SK ČSR, 1984 (bilingvní česko-španělská edice), též Dva vzácné mexické tisky ze 17. a 18. století ve fondech Státní knihovny ČR v Praze*, in: Miscellanea 2, 1985, s. 72–76, též *Literatura Española e Hispanoamericana conservada en los Fondos Históricos de las Bibliotecas Checoslovacas*, in: Varia Bibliographica. Homenaje a José Simón Díaz, Kassel 1988, s. 397–403, Oldřich Kašpar–František Vrhel, *La obra de Arenas y su contexto centroeuropeo*, in: Annals of the Náprstek Museum Prague 13, 1985, s. 217–229, Oldřich Kašpar–Alena Richterová, *Breve instrucción o arte para entender la lengua común de los Indios*, in: ArOr 3, 1987, s. 237–252 ad.

² *Soupis starých tisků ve fondech Státní vědecké knihovny v Olomouci IV. Hispanika a iberoamerikána /1501–1800/*. Zpracoval Václav Pumpřla za spolupráce Oldřicha Kašpara, Olomouc 1981.

³ Olomoucký exemplář je pozdější tištěnou variantou tzv. *Carta Hydrographica y Chorographica de las Islas Filipinas*, jež byla zhotovena ve filipínské Manile v roce 1734. Je známa jako nejproslulejší mapa filipínského souostroví a jedna z největších a nejpřesnějších, které byly kdy

Nálezy *filipinik* v olomoucké vědecké knihovně mají jistou logiku spočívající především ve faktu, že velmi platnými a vysoce aktivními členy filipínské provincie TJ byli i jezuité pocházející z českých zemí, mezi nimiž vynikají zejména olomoucký rodák Pavel Klein a brněnský Jiří Kamel.⁴ Za zmínku snad stojí také to, že v Manile v roce 1712 vydaný Kleinův spis *Remedios fáciles para diferentes enfermedades* (Jednoduché prostředky pro různé choroby...) byl první filipínskou knihou identifikovanou v našich historických fondech, o níž jsme informovali v již zmíněném roce 1981.⁵

Ještě než přistoupíme k samotné mapě, jejímu autorovi a rytci, tak úvodem alespoň několik slov o některých důležitých historických faktech, jež se vznikem tohoto – i ve své době jedinečného dokumentu – úzce souvisejí.

Filipínské souostroví představovalo pro španělskou korunu velmi důležitou a strategicky významnou součást zámořských držav. Formálně náleželo pod mistokrálovství Nové Španělsko, jež zahrnovalo nejen území dnešního Mexika, ale také jih současných Spojených států amerických a část Střední Ameriky. Filipíny představovaly ve španělském koloniálním systému nejen důležitou vojenskou základnu, ale rovněž i významnou obchodní křižovatku (mimo jiné přes

na Filipínách vypracovány a sloužila jako model světovým kartografům až do 19. století. Pod signaturou M V 51. 797 se tedy nachází exemplář z roku 1744 [*Mapa de las Yslas Philipinas hecho por el P. Pedro Murillo Velarde de la Comp.de Jesvs*], který jeho autor později zařadil do svého spisu *Historia de la Provincia de Philipinas de la Compañia de Jesús. Segunda parte que comprehende los progresos de esta provincia desde el año de 1616, hasta el de 1716*, Manila, Imprenta de la Compañia de Jesús por Nicolás Bagay de la Cruz, 1749, 2o [12/ fol. 419 s. /6/ fol., 1 mapa a 1 rytá příloha. Její nálezcce Mgr. Jiří Glonek upozornil již dříve na jiné velmi zajímavé kartografické dílo ve fondech VKOL, mající rovněž neocenitelnou historickou hodnotu. Srov. Jiří Glonek, *Unikátní portolánový atlas Jaume Oliveze ve fondu VKOL*, in: *Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2006*, Olomouc 2007, s. 99–114.

⁴ Podrobněji viz Oldřich Kašpar, *Soupis bohemik ve španělských, portugalských a mexických fondech* (dvojazyčná česko-španělská publikace), Praha, ÚE FF UK, 2007, Oldřich Kašpar–Ondřej Pokorný, *Jezuité z České provincie a jejich díla ze 17. a 18. století ve Španělsku, Mexiku a na Filipínách* (dvojazyčná česko-španělská publikace), Praha 2006, Jaroslava Kašparová, *Ke dvěma manilským tiskům první poloviny 18. století dochovaným ve fondu Národní knihovny v Praze*, in: *Miscellanea 9*, 1992, s. 121–126, též *Olomouc a filipínská léčitelská praxe. Několik poznámek ke vzácným manilským tiskům dochovaným v našich knihovních fondech*, in: *Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska*, Brno 1997, s. 46–52, Josef Entner, *Georgius Josephus Camel, Velehrad 2002*, Veronika Syslová a kol., *Georgius Josephus Camel. Jiří Josef Kamel. Významný brněnský rodák*, Brno 2006, ad.

⁵ Srov. pozn 2, dále viz Oldřich Kašpar, *Bohemika v historických knižních fondech Španělska, Portugalska a Mexika 15.–18. století*, Praha 2008 (dvojazyčná česko-španělská publikace).

ně prouidilo luxusní zboží z Japonska a Číny do mexického přístavu Acapulco a dále pak do Španělska) a výrazné kulturní centrum.⁶

Budeme-li za jeden z určujících kulturních znaků pokládat vznik a vývoj vzdělávacího systému, pak zjistíme, že ten filipínský dospěl do stadia vysokého školství už na počátku 17. století. Školské instituce ve formě kolejí se základními osnovami, jež sestávaly z výuky čtení, psaní a křesťanské doktríny, se rodily z iniciativy církevních řádů bezprostředně po jejich příchodu do země. Existovalo i několik kolejí na úrovni středního školství, ale pouze jezuité a dominikáni přinesli na Filipíny také univerzitní studia.

Za první filipínskou vysokou školu je možno považovat *Jezuitskou kolej* (Colegio de la Compañía de Jesús), jež byla založena z iniciativy prvního filipínského biskupa Fray Domingo de Salazara a fungovala v letech 1595–1768 také pod názvem *Manilská kolej*. Výukový program nabízel univerzitní studium gramatiky, filozofie, teologie a civilního i kanonického práva, a to jak španělským, tak i filipínským studentům. Součástí jezuitské univerzity byla vlastní tiskárna (o níž se ještě podrobněji zmíníme), odkud vycházely významné práce profesorů a vzdělaných misionářů, a to nejen teologické (včetně praktických textů majících sloužit misijním účelům), ale objevovala se i díla vědecká a umělecká.⁷

Dominikánský vzdělávací ústav – *Univerzita svatého Tomáše* (Universidad de Santo Tomás) – byl založen v roce 1611 s hlavním úkolem připravovat klérus, ale i laiky pro misijní a evangelizační práci, jejímž nejdůležitějším cílem byla konverze orientálních národů ke křesťanství. Vůdčího ideologa tohoto dění představoval Fray Miguel de Benavides, jeden z dominikánských zakladatelů filipínské provincie Rosario de Filipinas, který připlul na ostrov v roce 1587. Intenzivní akademická činnost *Univerzity svatého Tomáše* začíná v roce 1619

⁶ Podrobněji viz Félix Lope y Vergara, *Diccionario alfabético legislativo del comercio de Filipinas y Nueva España*. Estudio introductorio y notas, Ramón Sánchez Flores. México 1981, Leoncio Fernández Cabrero, *Filipinas y el pacífico español*, in: Historia de España, Tomo XXXIV, La era isabelina y el sexenio democrático (1834–1874) Espasa Calpe, Madrid 1981, Agustín Mendéz Vigo Cavada, *Historia geográfica, geológica y Estadística de Filipinas*, Manila, 1876, José Montero y Vidal, *Historia general de Filipinas, desde el descubrimiento de dichas islas hasta nuestros días*, T. 1–3 Madrid 1887–1892, *Historia general de Filipinas*, in Boletín de la Real Academia de la Historia /Madrid/ t.I, 1907 ad.

⁷ Podrobněji viz *Diccionario histórico de la Compañía de Jesús: biográfico-temático*, Charles E. O'Neill, S.I., Joaquín María Domínguez a kol. Madrid–Roma 2001, Andrés Martín, Melquiades (ed.), *Misioneros extremeños en Hispanoamérica y Filipinas. Diccionario biográfico y bibliográfico*. Madrid 1993, María Lourdes Díaz-Trejuelo (ed.), *Evangelización y misiones en Iberoamérica y Filipinas: textos históricos*, vol. I., Madrid 1999, Oldřich Kašpar–Ondřej Pokorný, *Jezuité z České provincie a jejich díla ze 17. a 18. století ve Španělsku, Mexiku a na Filipínách* (dvojazyčná česko-španělská publikace), Praha 2006 ad.

opět s klasickým výukovým schématem (studium gramatiky, filozofie, teologie a civilního i kanonického práva), jež se vyvíjel a proměňoval až do současnosti, neboť univerzita pokračuje ve své činnosti dodnes. Mnoho z jejích profesorů-příslušníků dominikánského řádu často vyměnilo výuku na Filipínách za tvrdou misijní práci v Japonsku, Číně a Vietnamu. Papež Inocenc X. udělil svou bulou z roku 1645 dominikánské koleji statut univerzity a španělský král Karel III. Bourbonský jí přiznal roce 1785 právo užívat přívlastek *Královská* (Real).⁸

S působením jednotlivých misijních řádů na Filipínách⁹ a vývojem místního vysokého školství souvisí pochopitelně velmi úzce i rozvoj knihtisku. První prokazatelně doložitelnou tiskárnou je officina dominikánská, založená v roce 1607. O počátcích františkánské knihtiskárny nepanuje mezi odborníky shoda (obvykle je uváděno časové rozmezí 1606–1613), podobná situace je i v případě augustiniánů a jezuitů. U prvních z nich se uvádí jako počátek knihtiskařské činnosti období mezi lety 1611 a 1614 a u druhých je to rok 1610 nebo časový úsek krátce před rokem 1622.

Hovoříme-li o počátku knihtisku na Filipínách je zapotřebí rozlišit dvě metody výroby knih. První z nich má své kořeny v Číně a spočívala v tom, že jednotlivé listy se tiskly z rytých tabulí. Takovým způsobem byla vytištěna v roce 1593 v Manile nejstarší filipínská kniha, jež se zrodila z iniciativy dominikánů a je dílem čínsko-filipínských mistrů (konkrétně Juana de Vera, čínského konvertity ke křesťanství). Zmíněný tisk se skládal ze tří částí (*Doctrina cristiana tagalo-española*, *Doctrina cristiana en lengua y letra china* a *Doctrina de la Santa Iglesia y Ciencias Naturales* – Křesťanská doktrína tagalsko-španělsky, Křesťanská doktrína v jazyce a písmu čínském a Doktrína svaté církve a přírodních věd), dodnes se bohužel nedochoval jediný výtisk. Druhý způsob – evropský – spočíval, jak je běžně známo, v kompozici stran z jednotlivých typů písmen. Na Filipíny přinesl tuto metodu dominikán Francisco Blancas de San José, který spolupracoval

⁸ Lucio Gutiérrez, *Historia de la Iglesia en Filipinas (1565-1900)*, Madrid 1992, Manuel González Pola, *Evangelización de los Dominicos en Filipinas en los siglos XVI Y XVIII*, Madrid 1992, M. Manuel, *Obispos dominicos en Filipinas*, Madrid 1991, Hilario Ocio-Elodio Neira, *Misiones dominicos en el Extremo Oriente, 1587-1835*, Manila 2000 ad.

⁹ Teófilo Aparicio López, *Misioneros y colonizadores agustinos en Filipinas*, Valladolid, 1965, Agustín María Castro, de, *Misioneros agustinos en el Extremo Oriente, 1565-1780 (Osario Venerable)*, por [...]. Edición, introducción y notas por el P. Manuel Merino, Madrid 1954, Bruce Cruikshank, *Franciscans in the Philippines, 1578-1898. Bibliographical Catalogue*, Manila 1991, María Luisa Cuesta, *Catálogo de obras iberoamericanas y filipinas de la Biblioteca Nacional de Madrid*. Prólogo del Ilmo. Sr. D. Francisco Sintés Obrador, Madrid 1953.

s již zmíněným čínským křesťanem Juanem de Verou. Prvně jmenovaný je také považován za nejstaršího filipínského knihtiskaře.¹⁰

První filipínský tisk v *typografickém* slova smyslu představuje kniha *Libro de las excelencias del Rosario de nuestra Señora, y sus misterios, en lengua [y letra?] tagala* (Kniha znamenitostí Rosaria Panny Marie, a jejich zázracích, v jazyce /i písmu?/ tagalském) P. Francisccka Blancase de San José, vytištěná v manilské čtvrti Biondo v knihtiskárně dominikánů na náklad Juana de Very v roce 1602, rovněž v tomto případě se z celého vydání se nedochoval ani jeden exemplář. První dochovaný filipínský tisk představuje *Arte y Reglas de la lengua tagala* (Umění a pravidla tagalského jazyka), dílo dominikána Franciska de San José, vytištěné v Bataanu v roce 1610 Tomášem Pimpínem. Nejstarší vrstva filipínské knižní produkce zahrnuje období let 1593–1640. A bývá označována jako filipínské *inkunábule*.¹¹

Význačný bibliograf Wenceslao Emilio Retana y Gamboa ve svém díle *Orígenes de la imprenta filipina: investigaciones históricas, bibliográficas y tipográficas [1593-1640]* – Počátky filipínského knihtisku: historické, bibliografické a typografické výzkumy – vydaném v Madridu v roce 1911 identifikuje celkem 57 filipínských inkunábulí, jejichž jednotlivé exempláře jsou rozptýleny v historických knižních fondech po celém světě. Najdeme je stejně tak v Paříži jako v Madridu, Manile, Mexiku apod.¹²

Pokud se týká jezuitské tiskárny v Manile, ani v tomto případě nepanuje, jak již bylo naznačeno, jednotný názor na otázku o jejich počátcích. Podle Mediny měli jezuité vlastní tiskárnu už od roku 1610 ve své koleji (Colegio de la Compañía de Jesús en Manila). Medina se opírá o datum z tištěného překladu

¹⁰ Srov. José Toribio Medina, *La imprenta en Manila desde sus orígenes hasta 1810*. Adiciones y ampliaciones por J. T. Medina, Valencia 1992, Wenceslao Emilio Retana y Gamboa, *Orígenes de la imprenta filipina: investigaciones históricas, bibliográficas y tipográficas [1593-1640]*, Madrid 1911, též *La imprenta en Filipinas: adiciones y observaciones a „La imprenta en Manila“ de J. T. Medina*, Madrid 1899 též *Tablas cronológica y alfabética de imprentas e impresores de Filipinas (1593-1898)*, Madrid 1908, María Luisa Cuesta, *Catálogo de obras iberoamericanas y filipinas de la Biblioteca Nacional de Madrid*. Prólogo del Ilmo. Sr. D. Francisco Sintés Obrador, Madrid 1953, Vicente S. Hernández, *History of books and libraries in the Philippines, 1521-1900: a study of the sources and chronology of events pertaining to Philippine library history from the sixteenth to the end of the nineteenth century*, Manila 1996 ad.

¹¹ Aurora Diez Baños, *Biblioteca Filipina: bibliografía de las obras impresas en Filipinas y relativas a Filipinas, hasta el año 1814 depositadas en la Biblioteca de la Universidad Complutense*, in: *Pecia Complutense* num. 8, año 5, 2008, s. 89.

¹² Wenceslao Emilio Retana y Gamboa, *Orígenes de la imprenta filipina: investigaciones históricas, bibliográficas y tipográficas [1593-1640]*, Madrid 1911.

knihy *Doctrina christiana del cardenal Roberto Belarmino...* (Křesťanská doktrína kardinála Roberta Belarmina...), napsané jezuitou Cristóbaelem Jiménezem do jazyka bisaya a vytištěné v Manile Manuelem Gómezem, který přišel na Filipíny ze Španělska se zcela konkrétním cílem – založit zde tiskárnu.¹³

Podle Retany koupili jezuité knihtiskárnu od augustiniánů před rokem 1622. Její osud je poněkud dobrodružný, augustiniáni ji nejdříve dopravili ze Španělska do Japonska (1602), když začalo za šoguna Tokugawy Yeyasu pronásledování křesťanů v Japonsku, byli nuceni ji přepravit do Manily a následně ji prodali jezuitům.

Teprve v roce 1641 nacházíme oficiální název *Knihtiskárna Koleje Tovaryšstva* (la imprenta del Colegio de la Compañía) na titulu konkrétní knihy, a sice díla *Relacion del illvstre... (Zpráva o slavném...) martyrio de quatro Embaxadores Portugueses...* (mučednictví čtyř portugalských vyslanců...) *en la Ciudad de Nangasaku* (ve městě Nagasaki...), vydaného tiskařem Raimundem Magisa, jenž dříve pracoval v dominikánské tiskárně spolu s Jacintem Magarulau.

Ve vedení jezuitské tiskárny se vystřídali Simón Pimpín, syn Tomáse Pimpína, Santiago Dimatangso, Raimundo de Peñafort, Lucas Manumbas, Gaspar Aquino de Belén, Felipe de Guzmán, Clemente de Santa Cecilia y Cardoso, Sebastián López Sabino, Tomás Adriano a Nicolás de la Cruz Bagay, proslulý tiskař a grafik, který vydal druhý svazek díla P. Murilla Velardeho *Historia de la Provincia de Filipinas de la Compañía de Jesús* (Dějiny filipínské provincie Tovaryšstva Ježíšova...) a je spoluautorem již zmiňované mapy filipínských ostrovů.

V roce 1767, po vypovězení jezuitů ze španělských zámořských dominií, jejich tiskárna přešla do rukou Koruny. Byla však opuštěna až do roku 1771, tzn. do chvíle, kdy z iniciativy manilského arcibiskupa Basilia Sancho de Sta. Justa y Rufina začala znovu plnit svou funkci.¹⁴

V souvislosti s dějinami jezuitů na Filipínách nelze opomenout osobnost Pedra Murilla Velardeho, misionáře a historiografa, který dorazil na Filipíny v roce 1723. Pedro Murillo Velarde se narodil v Laujaru (Almería, Španělsko) v roce 1696. Jeho prvním učitelem byl strýc z otcovy strany, murcijský kanovník Andrés Murillo Velarde, pozdější pamplonský biskup, který jej vzal s sebou také do význačného střediska tehdejší španělské vzdělanosti – Toleda. Po studiích práva v Granadě a – použijeme-li dnešního termínu – *stipendijním pobytu* v Salamance jej nacházíme v Madridu, kde 23. října 1718 vstupuje ve věku dvaadvaceti let do jezuitského řádu. O pět let později se vydává na Filipíny. Během necelých

¹³ Aurora Díez Baños, c. d., s. 94.

¹⁴ L. García, *La expulsión de los Jesuitas de Filipinas*, Alicante 1999.

šesti desítek let svého života zastával nejen různé učitelské, misijní a řádové funkce (misionář v Macati, profesor teolog a kanonického práva na univerzitě v Manile, vizitátor misii na Mindanau, procurador filipínské provincie, její vyslanec v Římě a Madridu apod.), ale proslul také jako vynikající právník, výborný geograf a kartograf a plodný spisovatel. Mimo jiné navrhoval založit na jezuitské koleji v Manile (Colegio de los Jesuitas de Manila) katedru matematiky, jejíž program by také zahrnoval přípravu budoucích lodivodů. Zemřel 30. listopadu 1753 ve španělském přístavu Puerto de Santa María.¹⁵

Z jeho obsáhlého díla (viz příloha) je pro nás důležitý zejména již zmíněný spis *Historia de la Provincia de Philipinas de la Compañía de Jesús. Segunda parte que comprehende los progresos de esta provincia desde el año de 1616, hasta el de 1716* (Dějiny filipínské provincie Tovaryšstva Ježíšova. Druhá část, která zahrnuje pokroky této provincie od roku 1616 až do roku 1776, Manila 1749). To znamená jeden z nejzajímavějších tisků o Filipínách s mapou od autora. První vydání důležité a velmi vzácné knihy na rýžovém papíře pořídil významný tagalský tiskař a rytec Nicolás de la Cruz Bagay (1701–1771), který se kromě toho ujal i vyrytí mapy Filipín a pobřeží Číny. Tento filipínský rytec a nakladatel, rodák z Tambobongu (municipio Malabon), považovaný za nejlepšího filipínského grafika své doby, na sebe poprvé upozornil v roce 1734, když vyryl první vskutku detailní mapu Filipín, jeho jméno se objevilo v roce 1744 na zmenšené mědirytinové kopii této mapy a je zmíněno také autorem této mapy Murillem Velardem v *Cartas y cartografía de las Islas dedicadas al Rey Nuestro Señor por Mariscal del Campo Don Fernando Valdez Tamon Cavailla* (Dopisy a kartografie Ostrovů dedikované Králi našemu Pánu polním maršálkem Donem Fernandem Valdezem Tamon Cavailla).¹⁶

Murillo de Velarde je také autorem série *Geographia Historica...*, jejíž osmý díl se zabývá (Madrid: Gabriel Ramirez, 1752) Filipínami. Díly I a V byly publikovány v roce 1788 v Seminario Eclesiástico nákladem knihtiskaře Agustina de la Rosa y Balagtas. Svazky VI a XIV byla vytištěny v Sampaloku, v klášteře Ntra.

¹⁵ Viz Luis Díaz de la Guardia y López, *Datos para una biografía del jurista Pedro Murillo Velarde y Bravo*, in: Espacio, tiempo y forma. Serie IV. Historia moderna, n. 14, 2001, str. 407–472, Hugo Hanisch Espindola, *Pedro Murillo Velarde S. J., canonista del siglo XVIII: vida y obras*, in: Congreso de Historia de Derecho Indiano, t. II, 2000, s. 53–68, Leandro Sequeiros San Román, *Nuevos datos sobre el jesuita andaluz Pedro Murillo Velarde (1696–1753) contenidos en la obra científica del franciscano grenadino Fray José Torrubia (1698–1761)*, in: Los jesuitas en Andalucía: Estudios conmemorativos del 450 aniversario de la fundación de la provincia. Red. Wenceslao Soto Artuñedo, 2007.

¹⁶ Carlos Quirino, *Who's Who in Philippine History*, Manila 1995, Hector K. Villaroel, *Eminent Filipinos*, Quezon City 1965.

Sra. de Loreto Baltasarem Marianem v letech 1788 a 1792. Alegorickou vinětu prvního dílu těchto kronik podepsal rytec Cipriano Bagay, navíc vedle svého otce Nicoláse de la Cruz spoluautor map vložených do svazků I, II, III, VI a IX.¹⁷

S našimi zeměmi je Murillo Velarde spjat ještě s jednou zajímavostí. Když jsem před lety studoval v knihovně *Střediska studií dějin Mexika Condomex* (Centro de Estudios de Historia de México *Condomex*), nacházející se v mexickém hlavním městě, našel jsem tam několik zajímavých bohemik svázaných s působením jezuitů v Novém světě a psaných *cizími* autory. Na prvním místě je to právě již několikrát citovaný spis Pedra Murilla Velardeho *Historia de la Provincia de Philipinas de la Compañía de Jesús. Segunda parte desde el año 1616 hasta el año 1717...*¹⁸ Na s. 363–364 přináší Murillo Velarde stručnou biografii prvního mučedníka České provincie TJ Augustina Strobacha (1646–1684), zavražděného vzbouřenými domorodci na ostrově Rota 1684.¹⁹ Edici tohoto nesporně zajímavého pramene spolu s českým překladem a stručným Strobachovým životopisným medailonkem jsem publikoval v roce 1998.²⁰

Příloha:

Přehled publikovaných děl Pedra Murilla Velardeho

El Sumo Sacerdote y Santo Onías copiado en el Ilustrísimo y Reverendísimo Señor D. Francisco Valero y Llosa, Toledo 1720.

Corpus Iuris Canonici Hispanici et Indici, Manila 1743.

Cursus Iuris Canonici Hispani et Indici, Madrid 1743, 2 svazky.

Historia dela Provincia de Philipinas de la Compañía de Jesús, Madrid 1749. Toto dílo je pokračováním práce, s níž započal P. Francisco Chirinos a pokračoval v ní a rozšířil ji P. Francisco Colín.

De Testamentis, Manila kolem roku 1750.

Geografía Histórica de las Islas Philipinas, del África y de sus islas adyacentes, Manila 1752.

¹⁷ Srov. José Toribio Medina, *La imprenta en Manila desde sus orígenes hasta 1810*. Adiciones y ampliaciones por J. T. Medina, Valencia 1992.

¹⁸ Manila 1749, Knihovna Centro de Estudios de Historia de México. *Condomex*, sign. 271.5; 914 Mur.

¹⁹ První oslavný životopis Strobachův pochází z pera jeho řádového spolubratra z České provincie Emmanuela de Boye, *Vita et obitus vener. Patris Augustini Strobach*, Olomouc 1691.

²⁰ Oldřich Kašpar, *K některým tištěným bohemikálními pramenům v mexických historických fondech*, in: FHB 19, 1998, s. 154–157.

Geografía Histórica de la América y de las Islas adyacentes y tierras árticas y antárticas e islas de los mares del norte y del Sur, Madrid en 1752, 10 svazků.

Spis je dedikován mexické národní světici Panně Marii Guadalupské.

Catecismo é Instrucción Christiana en que se explican los mysterios de nuestra Santa Fé. Y se exhorta a huir de los vicios y abrazar las Virtudes, Madrid 1752.

Catecismo é Instrucción Católica, Manila 1759.

Constituciones de la Universidad de Manila, Manila 1759.

Historia de la Provincia de la Compañía de Jesús, Manila 1759.

De Testamentis, México 1765 (další vydání ve španělské verzi a pod názvem *Práctica de testamentos en la que se resuelven los casos más frecuentes que se ofrecen en la disposición de las últimas voluntades*, México 1790). *Práctica de Testamentos* byla považována za tak významné právní dílo, že byla přetištěna tři roky po získání nezávislosti Mexika (1828) jako jedno z prvních děl nové doby. Další vydání pak následovala v letech 1834, 1839, 1842, 1848 a 1852.

Manifiesto a favor de los Indios de Gila y S. Mateo, Manila /s. a./.